

твърде далечното минало и биха могли да се случат отново - вероятно не след дълго - кой знае?

Дори и в "добрите времена" да бъдеш ром значело да видиш вероятно половината от децата ти да умират млади от глад или заразни болести. За да спестят на слабото дете продължителната агония на неизбежната смърт, ромите номади в Чехословакия обикновено потапяли новородените бебета в ледена вода. Ако успеели да оцелеят, значи имали шанс и по пътя.

Всичко това трябва да е дало на този народ много особен поглед към света.

Номадство и преследване

Винаги когато се пише за ромите като цяло, изникват два централни въпроса и те, разбира се, са свързани - номадството и преследването.

Въпреки че изнася цяло богатство от сравнително-исторически данни, Жан-Пол Клебер все още може да напише, че "циганинът е най-вече и преди всичко номад. Разпръсването му из целия свят се дължи по-малко на исторически и политически необходимости, отколкото на собствената му природа."³

Където се е случило усядане, то е обяснявано като проява на упадък.

Уседналите цигани по принцип са "изключени" хора, групи, семейства или двойки, които са основали семейство и които са прокудени от клановете или са станали "marimé", т. е. "нечисти" заради сериозни нарушения на Традицията.⁴

Когато осъзнаеш, че страните с най-голям брой роми са в Източна Европа и мнозинството там са "уседнали", следователно "групите, семействата или двойките" на Клебер фактически наброяват стотици хиляди хора, това обяснение те кара да се почувстваш неловко. Наистина ли е така? Кой